

Handel zagraniczny

PL ISSN 0017-7245

12'88

Dewizowy sprzęt i urządzenia za złotówki!

Dostawy interwencyjne i nietytowe
z drugiego obszaru płatniczego

Z RÓŻNYCH BRANŻ

oferuje jednostkom gospodarki uspołecznionej

WIELOBRANŻOWA SPÓŁKA z o.o.

ul. Ognik 20A
60-386 Poznań
tel. 67-56-34, 67-47-94

Przygotowani jesteśmy do realizacji każdego zamówienia, proponujemy
nawiązanie stałej współpracy i składanie ofert na rok 1988 i lata następne.

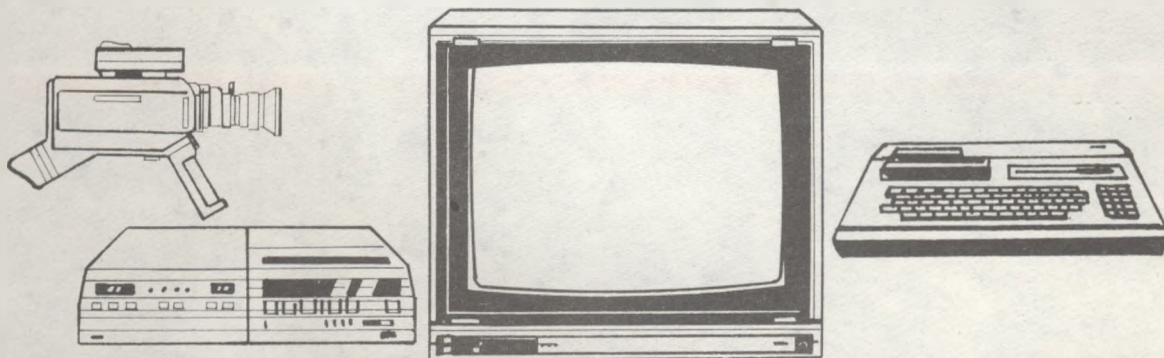
ELEKTROMIS DOSTARCZYĆ MOŻE WSZYSTKO!

Proponujemy do natychmiastowej sprzedaży sprzęt audio-video i urządzenia
elektroniczne renomowanych firm japońskich, amerykańskich
i zachodnioeuropejskich:

- telewizory PAL/SECAM - anteny satelitarne wraz z montażem
- wideoskopy - kamery - kamkordery - magnetowidy - odtwarzacze
- magnetowidy i magnetofony reporterskie - miksery wizyjne
- kasety VHS - akumulatory do kamer - instrumenty muzyczne
- kalkulatory - układy scalone - systemy komputerowe - komputery

Udzielamy rocznej gwarancji, zapewniamy serwis pogwarancyjny.

Zapraszamy do naszego Biura Handlowego codziennie /oprócz sobót/
w godz. 8-16.

ELEKTROMIS DOSTARCZYĆ MOŻE WSZYSTKO!

Handel Zagraniczny

Nr 12 1988 ROK XXXIII

SPIS TREŚCI

FUNKCJONOWANIE GOSPODARKI

- Konkurencyjność polskiego przemysłu w ocenie Banku Światowego — aspekt metodologiczny** — Zenon Marciniak 3
- Infrastruktura a proeksportowa restrukturyzacja polskiej gospodarki** — Marek Ratajczak 7

FUNKCJONOWANIE HANDLU ZAGRANICZNEGO

- Strategia eksportera (I): gry i strategie** — Wiesław J. Otta 9

KRAJE SOCJALISTYCZNE

- Przebudowa w radzieckim handlu zagranicznym** — Maciej Deniszczuk 13

KRAJE ROZWIJAJĄCE SIĘ

- Z problemów rozwoju gospodarczego krajów ASEAN** — Stanisław Falkowski 16
- Zróżnicowanie wpływów dewizowych wyspiarskich krajów rozwijających się** — Jerzy Dudziński 20

MIĘDZYNARODOWE STOSUNKI FINANSOWE

- Perspektywy utworzenia Europejskiego Banku Centralnego** — Leokadia Oręziak 22

RECENZJE I NOTY

- O praktycznych aspektach koniunktury gospodarczej (rec. książki: Zagadnienia koniunktury gospodarczej, pod red. Z. Kowalczyka)** — Marian Gorynia 28

- SPIS TREŚCI ROCZNIKA 1988** 30

INFORMACJE

- Eksperci ustanawiani przez PIHZ** 32

Handel Zagraniczny

WYDAWCA: POLSKA IZBA HANDLU ZAGRANICZNEGO

Redaguje Komitet Redakcyjny: Maciej Deniszczuk (redaktor naczelny), Stanisław Gruzewski, Marek Gucik, Tomasz Jodko, Andrzej Onacik, Wojciech Opalko, Mieczysław Puławski, Wojciech Płotrowski (redaktor techniczny), Hanna Simbierowicz (zastępca redaktora naczelnego), Witold Trzeciakowski.

Proj. graf. okładki: Andrzej Radziejewski.

Stale współpracują: Aleksander Czepurko, Andrzej Dorosz, Aleksander Jung, Urszula Płowiec, Stanisław Polaczek, Józef Söldaczuk, Włodzimierz Strzyżewski, Józef Wierzbołowski.

Redakcja: Warszawa, ul. Trębacka 4, tel. 26-02-21 w. 237, 154, tel. bezpośredni 27-47-58

ФУНКЦИОНИРОВАНИЕ ЭКОНОМИКИ

Конкурентноспособность польской промышленности в оценке Мирового банка — методологический аспект — Зенон Марциняк

Инфраструктура и проэкспортная реструктуризация польской экономики — Марек Ратайчак

ФУНКЦИОНИРОВАНИЕ ВНЕШНЕЙ ТОРГОВЛИ

Стратегия экспортера (I): игры и стратегии — Веслав Я. Отта

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИЕ СТРАНЫ

Перестройка в советской внешней торговле — Мацей Денищук

РАЗВИВАЮЩИЕСЯ СТРАНЫ

К вопросам экономического развития стран ASEAN — Станислав Фальковский

Источники валютных поступлений островных развивающихся стран — Ежи Дудзинский

МЕЖДУНАРОДНЫЕ ФИНАНСОВЫЕ ОТНОШЕНИЯ

Перспективы создания Европейского центрального банка — Леокадия Орęзиак

КНИГИ

СОДЕРЖАНИЕ ЕЖЕГОДНИКА 1988

ИНФОРМАЦИЯ

3

7

9

13

16

20

22

28

30

32

FUNCTIONING OF THE ECONOMY

Competitiveness of the Polish Industry in the World Bank's Estimation — the Methodological Aspect — Zenon Marciniak

Infrastructure and the Export-Oriented Reshaping of the Polish Economy — Marek Ratajczak

FUNCTIONING OF THE FOREIGN TRADE

The Exporter's Strategy (I): Games and Strategies — Wiesław J. Otta

SOCIALIST COUNTRIES

Rebuilding in the Soviet Foreign Trade — Maciej Deniszczuk

DEVELOPING COUNTRIES

Economic Development of the ASEAN Countries — Some of the Problems — Stanisław Falkowski

Sources of Foreign Exchange Takings of Insula Developing Countries — Jerzy Dudziński

INTERNATIONAL FINANCIAL RELATIONS

Prospects of the Establishing of the European Central Bank — Leokadia Oręziak

BOOKS

CONTENTS OF THE 1988 ISSUES

INFORMATION

W numerze piszą m.in.:

dr hab. Jerzy Dudziński — docent na Wydziale Ekonomicznym Uniwersytetu Szczecińskiego

dr hab. Stanisław Falkowski — docent w Instytucie Koniunktur i Cen Handlu Zagranicznego

mgr Zenon Marciniak — st. asystent na Wydziale Handlu Zagranicznego SGPiS

dr Leokadia Oręziak — adiunkt na Wydziale Handlu Zagranicznego SGPiS

dr hab. Wiesław J. Otta — docent w Instytucie Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych Akademii Ekonomicznej w Poznaniu

dr Marek Ratajczak — adiunkt w Instytucie Ekonomii Politycznej Akademii Ekonomicznej w Poznaniu

Informujemy, że **dr Jan Jakub Michałek**, autor artykułu zamieszczonego w nr 9—10/1988, jest adiunktem na Wydziale Ekonomicznym Uniwersytetu Warszawskiego

O praktycznych aspektach koniunktury gospodarczej

Przygotowując publikację będącą przedmiotem niniejszego omówienia* Autorzy — zespół pracowników Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, zajmujących się badaniami nad koniunkturą gospodarczą — przyjęli założenie, w zasadzie zrealizowane, że poświęcą ją szczegółowym i praktycznym aspektom koniunktury gospodarczej, a nie próbie stworzenia nowej teorii wahań cyklicznych. Doceniając w pełni znaczenie prac teoretycznych, można się chyba zgodzić, że przyjęte przez Autorów podejście w dużym stopniu decyduje o zainteresowaniu, jakie wzbudzić może pięć prac zawartych w zbiorze.

W otwierającym publikację artykule Ryszarda Barczyka i Zygmunta Kowalczyka podjęto próbę udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy trwający obecnie kryzys gospodarczy świata kapitalistycznego jest kryzysem o charakterze koniunkturalnym, a więc wynikającym z normalnych fluktuacji gospodarki wobec linii trendu, czy kryzysem strukturalnym, tj. oznacza załamanie się dotychczas istniejących struktur gospodarczych i społecznych, czy też może połączeniem kryzysu koniunkturalnego z kryzysem strukturalnym. Jako przedmiot badań pomocny w udzieleniu odpowiedzi na powyższe pytanie Autorzy wybrali gospodarkę USA, analizując proces jej rozwoju w latach 1960—1983. Po przeprowadzeniu odpowiednich badań empiryczno-statystycznych wyodrębnili podstawowe cechy długookresowych procesów rozwoju gospodarki amerykańskiej. Stwierdzili m.in., że w badanym okresie nowym zjawiskiem było współwystępowanie w warunkach długookresowej recesji gospodarczej wysokiej stopy inflacji i wysokiego poziomu bezrobocia.

W dalszej części artykułu Autorzy przeprowadzili krytyczną analizę dwóch najczęściej spotykanych sposobów interpretacji trudności gospodarczych świata kapitalistycznego lat siedemdziesiątych i osiemdzie-

siątych, tzn. koncepcji tzw. długich cykli Kondratiewa oraz koncepcji, w myśl której długookresowa recesja występująca w USA i w innych krajach kapitalistycznych jest wynikiem kryzysu międzynarodowego systemu monetarnego i finansowego. Następnie postawili hipotezę, że głównym czynnikiem wywołującym zjawiska kryzysowe we współczesnych wysoko rozwiniętych gospodarkach kapitalistycznych jest długookresowy spadek rentowności kapitału trwałego. Analiza danych empirycznych dotyczących USA potwierdziła tę hipotezę. Za problem otwarty Autorzy uznali kwestię, czy zaobserwowane nowe cechy procesów rozwojowych gospodarek kapitalistycznych są elementami składowymi mechanizmu długich fal w rozumieniu Kondratiewa.

Celem drugiego artykułu, autorstwa Ryszarda Barczyka, było przedstawienie możliwości i zakresu wykorzystania w praktycznych badaniach współczesnego cyklu koniunkturalnego tzw. wskaźników ilościowych i jakościowych oraz zestawienie i porównanie uzyskanych w wyniku analiz obu grup indeksów cech morfologicznych krótko- i średniookresowych wahań koniunkturalnych. Punkt wyjścia przeprowadzonych rozważań stanowiło stwierdzenie, że w empirycznych badaniach koniunktury gospodarczej nie skonstruowano dotychczas jednej, uniwersalnej metody, za pomocą której można by prowadzić krótko- i średniookresowe ex post i ex ante analizy periodyczne powtarzających się wahań koniunkturalnych. W celu egzemplifikacji zastosowania wybranych wskaźników Autor przyjął dane statystyczne dotyczące kształtowania się koniunktury gospodarczej w RFN w latach 1969—1982. Na szczególne podkreślenie zasługuje sformułowanie w zakończeniu artykułu kilku ogólnych zasad, które powinny być uwzględniane przy wyborze wskaźników mających znaleźć zastosowanie w analizie konkretnego cyklu koniunkturalnego. Charakter opracowania R. Barczyka wskazuje także na dużą jego przydatność do celów dydaktycznych.

Opracowanie Pawła Pawłowskiego, zatytułowane „O koncepcjach politycznego cyklu koniunkturalnego”, zasadniczo najbardziej odbiega od założonego, możliwe praktyczne charakteru rozważań przedstawionych w „Zeszycie”. Celem, jaki postawił sobie Autor, była syntetyczna prezentacja dotychczasowego dorobku ekonomii marksistowskiej i burżuazyjnej w zakresie rozwiązań metodologicznych i teoretycznych problemu modelowego ujęcia sposobu funkcjonowania systemu ekonomicznego złożonego z gospodarki prywatnej i państwa na przykładzie koncepcji tzw. politycznego cyklu koniunkturalnego.

Na wstępie P. Pawłowski omówił trzy modele układu państwo—gospodarka prywatna (modele te opierają się na odmiennych koncepcjach państwa gospodarującego, tzn. na koncepcji państwa dobrobytu społecznego, koncepcji państwa demokracji parlamentarnej, koncepcji państwa klasowego). Następnie przedstawił ogólną charakterystykę politycznego cyklu koniunkturalnego — wychodząc ze znanej definicji Bruno Freja, według którego „polityczny cykl koniunkturalny powstaje wtedy, gdy rząd wpływa na aktywność gospodarczą i wywołuje dodatkowe wahania” — by potem przejść do analizy trzech odmiennych wersji koncepcji politycznego cyklu koniunkturalnego wychodzących z trzech modeli układu państwo—gospodarka prywatna. Artykuł kończą interesujące wnioski o charakterze metodologicznym dotyczące perspektyw rozwoju teorii cyklu koniunkturalnego.

Opracowanie Wiesławy Przybylskiej-Kapuścińskiej to analiza porównawcza podstawowych cech współczesnego cyklu koniunkturalnego dokonana na przykładzie gospodarki dwu wybranych wysoko rozwiniętych państw.

* Zagadnienia koniunktury gospodarczej, pod red. Zygmunta Kowalczyka, „Zeszyty Naukowe Akademii Ekonomicznej w Poznaniu”, Poznań 1988.

niętych krajów kapitalistycznych — Francji i Włoch w latach 1957—1983 — w warunkach szybko dokonujących się przemian strukturalnych tej gospodarki. Na podstawie danych empirycznych Autorka przedstawia podobieństwa i różnice najważniejszych elementów charakterystycznych dla współczesnego cyklu koniunkturalnego, zarówno w okresie tzw. długotrwałej ekspansji lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych, jak i w okresie załamania koniunktury gospodarczej lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych. Przedmiot analizy porównawczej stanowiły podstawowe cechy cyklu koniunkturalnego, takie jak: czas jego trwania, długość poszczególnych faz (wzrostowej i spadkowej), punkty zwrotne koniunktury gospodarczej, amplitudy wahań każdej z faz oraz intensywność cyklu koniunkturalnego. Wybór Francji i Włoch, zdeterminowany został chęcią odejścia od tradycyjnie przyjmowanych jako case-study gospodarek USA lub RFN do analizy zjawisk koniunkturalnych.

Jerzy Schroeder, autor ostatniego z artykułów zamieszczonych w omawianym zbiorze, podjął się zidentyfikowania związków między badaniami zewnętrznej koniunktury gospodarczej a badaniami rynków zagranicznych. Omówił znaczenie uwzględnienia czynnika koniunktury gospodarczej w badaniu rynków zagranicznych w zależności od specyfiki rynków towarowych, przyjmując uproszczony podział na cztery grupy towarowe: artykuły żywnościowe, dobra konsumpcyjne trwałego użytku, surowce i półfabrykaty oraz sprzęt inwestycyjny. Pozwoliło to na wyciągnięcie wniosku o zróżnicowanym zapotrzebowaniu na badania koniunktury w przekroju różnych grup towarowych. Zaslugą J. Schroedera jest też przedstawienie w artykule szerokiego, a jednocześnie uporządkowanego z punktu widzenia wielu kryteriów, przeglądu literatury dotyczącej badań koniunkturalnych, badań rynków oraz badań marketingowych. Przegląd ten będzie z pewnością przydatny dla osób rozpoczynających studiowanie tych zagadnień, w tym również dla praktyków życia gospodarczego.

Jak wynika z powyższego omówienia, treść omawianej publikacji może się rzeczywiście spotkać z zainteresowaniem licznej grupy odbiorców. Osoby zajmujące się zawodowo badaniami koniunktury i rynków zagranicznych znajdą w niej bardzo potrzebne wskazówki metodologiczne oraz przykłady przeprowadzonych badań, zastosowań różnych wskaźników itp. Praca może być także zalecana jako pomoc dydaktyczna dla pracowników nauki i studentów kierunków ekonomicznych.

Marian Gorynia

DOKOŃCZENIE ARTYKUŁU MARKA RATAJCZAKA ZE STR. 9

gdzie w rachubę wchodzi eksport towarów o wysokim stopniu przetworzenia i znacznej wartości jednostkowej. Jeśli więc w długookresowej perspektywie Polska miałaby zająć inną niż dotychczas pozycję w międzynarodowym podziale pracy, to działania mające na celu rozwój współpracy gospodarczej z zagranicą muszą obejmować także kształtowanie infrastruktury. Podczas gdy bowiem dla tendencji izolacjonistycznych i autarkicznych stanem normalnym jest ograniczony rozwój zewnętrznych więzi infrastrukturalnych, to im bardziej otwarte staje się państwo i gospodarka i im silniejsze jest dążenie do wykorzystywania międzynarodowej współpracy gospodarczej jako czynnika rozwoju, tym bardziej konieczne jest traktowanie rozwoju infrastruktury jako jednego z ważnych elementów strategii rozwoju społeczno-gospodarczego.

DOKOŃCZENIE ARTYKUŁU STANISŁAWA FALKOWSKIEGO ZE STR. 19

wości zawarcia konkretnych transakcji już w 1987 r. oceniane były przez BRH jako o 50% przewyższające uzyskane wyniki — przy znacznym wzroście dostaw wyrobów elektromaszynowych i dobrych perspektywach na przyszłość — pomimo że gospodarka tego kraju w ciągu ostatnich dwóch lat odznaczała się minimalnym tempem wzrostu.

Natomiast raczej bez zbytniego optymizmu ocenić należy perspektywy naszych dostaw do Tajlandii, pomimo odbytych wizyt na szczelbu rządowym oraz dość wysokiego osiąganego i przewidywanego na najbliższe lata tempa wzrostu produkcji i handlu w tym kraju. Rozwój naszego eksportu do Malezji od 1979 r. wykazuje spadek, który — choć częściowo usprawiedliwiony w 1987 r. — wynika nie tylko z przejściowego zastoju w tym kraju, ale z bardzo mało urozmaiconego wachlarza naszych dostaw.

DOKOŃCZENIE ARTYKUŁU JERZEGO DUDZIŃSKIEGO ZE STR. 22

się zasobów fosfatów. Przekazy dewizowe od załóg statków odgrywają także ważną rolę w bilansie płatniczym Malediwów.

Jak z powyższego omówienia wynika, zmuszone przez warunki naturalne i społeczno-gospodarcze do silnego zaangażowania się w międzynarodowy podział pracy małe kraje wyspiarskie często z pozytywnym skutkiem różnicują źródła swych wpływów dewizowych. W efekcie ich sytuacja ekonomiczna i poziom rozwoju społecznego kształtują się korzystniej niż w innych grupach państw „trzeciego świata”, wymagających szczególnego zainteresowania organizacji międzynarodowych i społeczności międzynarodowej (kraje pozbawione dostępu do morza, państwa zaliczane do grupy najsłabiej rozwiniętych itp.).

BIBLIOTEKA

**POLSKIEJ IZBY
HANDLU ZAGRANICZNEGO**

ul. Trębacka 4, parter

DYSPONUJE:

- literaturą polską i obcą z zakresu gospodarczych stosunków międzynarodowych;
- wydawnictwami statystycznymi ONZ, FAO, Międzynarodowego Funduszu Walutowego, EWG i innych organizacji międzynarodowych;
- statystykami handlu zagranicznego poszczególnych krajów;
- wydawnictwami informacyjnymi, księgami adresowymi, wykazami eksporterów i importerów;
- zbiorem ogólnych i branżowych czasopism gospodarczych.